

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jus Canonicum Practice Explicatum

Seu Decisiones Casuum Ad Singulos Decretalium Gegorii Papæ IX. Titulos,
& ad Consuetum Referendi Modum accommodatæ

Complectens dimidiam Decretalium Partem, videlicet nonaginta duos
Titulos, nimirum usque ad Titulum XX. Libri de Feudis exclusivè

Pichler, Vitus

Ingolstadii, 1728

Quæst. I. An sic excipiens liberet Actorem ab onere probandi?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62305](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62305)

Actoris; adeoque prius probandum esse ab Ubaldo, quod sibi creditum dederit merces, adeoque debitum aliquando contractum. Post hanc altercationem Magistratus iussit Ubaldum probare debitum, ex mercibus creditum venditis contractum: qui proin inter alia, quibus id probare nitebatur, addidit propriam Wilibaldi confessionem, dum cuidam amico asseruit, se Ubaldo 60. florenos pro mercibus venditis debere. Dum verò Wilibaldus respondet ad singula, quibus intentionem suam probare nitebatur Ubaldo, silentiò præterit confessionem iudiciali debiti sibi objectam,

seu ex incuria, seu ex cognitione veritatis. Unde Ubaldo hoc silentium pro tacita confessione Judiciali acceptans petiit condemnari Ubaldum ad solutionem, debito satis superque ex propria Rei confessione probato. Ex qua rei serie duo quæri possunt. I. An exceptionem Juris simpliciter opponens, dicendo v. g. *solvi: prescripti: fecisti pactum de non petendo* &c. censeatur negare vel confiteri intentionem Actoris, seu uter probare debeat, an Actor debitum, vel Reus suam exceptionem. II. An tacens aliquid in Iudicio sibi objectum censeatur illud Judicialiter confiteri?

QUÆSTIO. I.

An opponens Exceptionem Juris simpliciter, dicendo v. g. solvi &c. liberet Actorem ab onere probandi?

Liberat Actorem, & Reo imponit onus probandi exceptionem, nempe solutionem factam, Dynus in c. *exceptionem* propè fin. de R. I. in c. Roman. Conf. 77. n. 3. col. 2. Butrigandus in l. *exceptionem* col. 1. vers. tu de C. de probat. & ante hos Speculator in §. viso. n. 3. vers. est igitur. tit. de Except. quibus & ego accel. sicut videri possunt in meo Candidato h. r. n. 4. ubi dixi, Reum, si opponat exceptionem affirmativam, v. g. se jam soluisse, se prescriptisse &c. ad probandum illam teneri. Fundamentum huius opinionis duplex est. Primum sumitur ex l. 12. v. nam si creditum. ff. de Probat. ibi: nam si creditum petam, (R. P. Niebler Decisiones.)

ille respondeat, solutam esse pecuniam: ipse hoc probare cogendus est. Idem, quod nempe solutionem allegans eam probare debeat, dicitur aperto textu in l. 1. C. eod. cum Reus excipiendo dicatur fieri Actor. l. 1. ff. de Except. ergo, si Reus responderet, se soluisse, ipsi incumbit onus probandi. Alterum innititur rationi: privatio præsupponit habitum: ergo exceptio Juris, quæ nihil est aliud, quàm exclusio actionis. l. 2. C. de Except. præsupponit actionem ex parte Adversarii: ergo, qui confitetur se habere exceptionem Juris adversus alterum, qualis est exceptio solutionis factæ, etiam confitetur dari & præsupponi actionem.

S f

tionem ex parte Adversarii: sed si confitetur, Adversario suo actionem esse natam adversus se, hoc ipso confitetur debitum aliquando esse contractum: ergo non Actori, ut probet debitum, sed Reo, ut probet solutionem, injungi debet. *Confirmatur*: solutio non datur, ubi nullum præcessit debitum; nam solutio est præstatio rei debita, vel à debito liberatio: ergo, qui dicit se solvisse, hoc ipso fatetur, debitum præcessisse, & contractum fuisse: sed, quod fatetur Reus, probari non amplius debet ab Actore.

Quantumvis autem hæc minimè sint contemnenda, & haud exiguam veri speciem habeant, communis tamen stat in oppositum, quod nempe simpliciter excipiens exceptione Juris neget potius, quam fateatur intentionem Adversarii quoad ipsum debitum, adeoque non relever eum ab onere probandi. Glossa in *c. cum venerabilis v. confessus de Except.* communiter recepta. Innoc. *ibid.* n. 2. § 3. Jo. Andr. n. 18. Anton de Butrio n. 43. Abb. n. 26. Imola n. 20. Alex. de Nevo n. 49. Felin. n. 12. & latè Decius n. 75. in verbo *Confessus col. 9.* Cinus in *l. exceptionem n. 2. col. 2. C. de probat.* Bald. *ibid.* n. 20. § in *l. 1. n. 7. C. de Confessis.* Salic. Paulus Castr. Alex. Bart. Aretin. Natta &c. adeoque Principes Pontificii & Cæsarei Juris Interpretes, quibus & ego adsupulor cum Richtero decade 6. *conf. 36.*

Fundamentum primum desumitur ex mente & animo excipientis, qui

planè per verbum, *solvi* etc. non intendit fateri intentionem Actoris, sed potius eam elidere: quod autem non nitur ad diminutionem alterius, non debet operari augmentum illius. *cum tale ff. de condit. & demonst. re modo & intelligi debet textus in l. utique ff. de except.* neque actus operantur aliquid ultra intentionem agitur. *l. non omnis. 19. ff. de verbor. significat.* Confirmatur: sicut Actor non creditur deducere in Judicium, nisi quod sentit, seu habet in animo, ita Reus censetur fateri, nisi quod sentit ut in Judicium par sit conditio Actoris & Rei; nam secundum intentionem loquentis interpretari oportet verbum, sed certum videtur esse, quod excipiens, hoc ipso, quod excipiat, intendat elidere & excludere intentionem Actoris. *per l. 2. ff. de Except. in dubio nunquam censetur fateri, in quo se fundat Actor, cum Reus natura sit subterfugere; sed in hoc unum finem nullatenus operatur, ut maximè contrarium. l. legata in d. 14. ff. de adim. legat. ergo dicitur potest, quod excipiens voluerit elidere aut supponere, scilicet debet quod intendit elidere & excludere.*

Fundamentum secundum desumitur ex mente Actoris, qui non excipit exceptionem Rei, dicens se solvisse, aliàs enim, si fateretur exceptionem factæ solutionis, hoc ipso frustra postularet: sed si Actor non fateretur exceptionem, utique nec excipietur Actoris præensionem, sed enim frustra exciperet, si præensionem

nem & intentionem Actoris quoad debitum existens admitteret: ergo Actoris est probare debitum, in quo fundat suam intentionem.

Fundamentum tertium colligitur ex conditione, quam videtur habere imbutam exceptio Juris, qua dicitur, *solvet*; quamvis enim taliter excipiens videatur aliquo modo fateri, non tamen censetur fateri absolute, sed tantum conditionate, nimirum vel sub hac conditione, *si Actor exceptionem admittat ut veram*, quo posito non præjudicat Reo confessio: vel sub hac, *si Actor suam intentionem probaverit*: vel sub hac: *si crediti mihi aliquid de diti (mutavit &c.) solvi*: quo casu excipiens nec fateri nec negare censetur debitum contractum, quamvis in tantum habeatur pro negante, ut in Adversarium transferat onus probandi. Sicut ergo, si explicitè addeat excipiens dictam conditionem (quod loquendum esset, & talis modus conditionate excipiendi præferendus modo excipiendi simpliciter) juxta omnes onus probandi incumbet Actori, ita etiam, si implicitè & tacite addit suæ exceptioni conditionem; nam eadem est vis taciti, quæ expelli, *l. cum quid 3. ff. si certum pet. l. ult. ff. de Legat. II.*

Fundamentum quartum eruitur ex absurdo: si enim hujusmodi exceptio fundaret intentionem Actoris, produceret duos effectus contrarios: unum exclusivum intentionis, alterum verò corroborativum ejusdem. Dein hujusmodi exceptio esset confessio,

per exceptionem fiet litis contestatio, utpote quæ inducitur per negationem, vel confessionem sive tacitam sive expressam. *l. rem non novam §. patroni C. de Judic.* sed absurdum est, per exceptionem fieri litis contestationem; vel enim exceptio est *peremptoria*? & omnino destruitur Judicium, & non habet ingressum, vel est *dilatoria*? & differtur vel declinatur Judicium. verbo: per objectionem exceptionis lis non contestatur. *c. fin. de lit. contest. in 6.*

Fundamentum quintum subministratur ex regula Juris *63. in 6.* ibi: *exceptionem objiciens non videtur de intentione adversarii confiteri.* item ex *l. 9. ff. de except.* ibi: *non utique existimatur confiteri de intentione adversarii, cum quo agitur, qui exceptione utitur.* Quæ juxta DD. procedunt non tantum de conditionata exceptione, sed etiam de absoluta, quia Pontifex statuit regulam absolutam.

Ad ea, quæ difficilem reddere nitebantur Resolutionem nostram, commoda est responsio. Ad I. Illa lex debet intelligi de casu, quo Actoris intentio aliter est fundata, quàm præcisè per exceptionem Rei simplicem, & quando aliunde jam satis constat de contracto debito, ut si Reus discretè confitetur debitum. Pacianus *de Probat. lib. 1. c. 22. n. 10.* apud quem videre potes plura. Et in hoc sensu ego in *meo Candidato h. t. n. 6.* onus probandi imposui solutionem objicienti, vel sub conditione: si Actor debitum probavit. Ad II. Imprimis privatio præsupponit habitum, quando constat

de privatione: sed in nostro casu non constat de privatione, scilicet solutione debiti, quia Actor hanc negat: ergo nec potest dici, quod excipiens & opponens solutionem fateatur, sed potius quod neget habitum, seu debitum præcessisse, quod supponit, & nondum probavit Actor. Deinde solutio non necessariò supponit debitum, seu exceptio actionem absolutam; quia potest solvi indebitum, & exceptio esse conditionata, si debitum sit contractum, quo pacto actio nondum est absoluta, cum nec debitum sit absolutum, sed probandum priùs. Ad Confirmationem: imprimis *Antecedens* non est semper verum, quia & indebitum solvi potest. Deinde *Consequens* distinguitur: qui dicit se solvisse, hoc ipso debitum præcessisse fatetur, si præcisè attendatur cortex & significatio verborum,

transfat: si attendatur animus & intentio loquentis, qui non intelligitur confiteri nisi id, quod sensit. N. Cuius Excipiens per verbum *solvi* intentionem elidit & excludit intentionem Actoris: at, si vellet fateri debitum, Actor nollet fateri solutionem, non excluderet vel elideret intentionem Actoris: ergo non intendit fateri debitum, saltem absolute, sed ad finem conditionarè, si *contractum debitum*: vel, si Actor fateatur mentem exceptionem de facta solutione. Hinc ad litem cavendam, quisnam probare debeat, an Actor debitum, vel Excipiens solutionem, rectius explicet negat debitum, qui putat se illud præ solvisse, vel excipit conditionarè: creditò vel mutuò aliquid dedit Actor vel disjunctivè, nihil accepit creditò aut mutuò, vel, si accepit, jam solvit vel negativè simpliciter, *nihil debet*.

QUÆSTIO II.

An qui aliquid sibi in Judicio objectum, vel ab Adversario assertum, dissimulat tacendo, censeatur illud Judicialiter confiteri?

Negaveris propter textum in *c. 44. de R. J. in 6. is, qui tacet, non fatetur: sed nec utique negare videtur.* Id quod maximè procedit in damnosis & præjudiciosis. *Alex. cons. 84. in fin. lib. 7.* adducens plurimos, & quando agitur de obligatione inducenda. *l. 8. §. 1. l. 39. pr. ff. de Procurat.* Socinus *Reg. 3. taciturnitas* &c.

aut de alicujus juris diminutione. Socinus *Reg. 1. taciturnitas* &c. Rectius tamen affirmaveris utroque Barboza, Augustino quidem *l. 18. c. 1. axiom. 6. v. sublimitas* & *Judicialibus*, Petro autem ad *l. de donat. §. ob donationes n. 14. soluto* Martini Andr. Tiraq. *de jure mariti Glossa 7. n. 37.* Wefenbicio ad *tit. de confes.*